

Aleksandra Gugała

ORCID: 0009-0000-2037-7567

ag86667@stud.uws.edu.pl

Uniwersytet w Siedlcach

Koło Naukowe Archiwistów i Historyków

**Konferencja „Siedlecki Ruch Solidarnościowy.
Refleksje po 45 latach. Idee, szanse, efekty, mitologie”,
Siedlce 5 grudnia 2025 r.**

DOI: 10.34739/doc.2025.22.26

5 grudnia 2025 r. w gmachu Biblioteki Głównej Uniwersytetu w Siedlcach odbyła się konferencja poświęcona działalności opozycyjnej w latach 80. Tematem przewodnim był *Siedlecki Ruch Solidarnościowy. Refleksje po 45 latach. Idee, szanse, efekty, mitologie*. Przyczynkiem do spotkania były 45. rocznica powstania Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”, który lokalnie powołano jako MKZ NSZZ „Solidarność” Ziemia Podlaska, a następnie NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze Oddział Siedlce, oraz rocznice strajków przeprowadzonych przez NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” i Niezależne Zrzeszenie Studentów w listopadzie i grudniu 1981 r. Wydarzenie było współorganizowane przez Wydział Nauk Humanistycznych Uniwersytetu w Siedlcach, Bibliotekę Główną UwS i Siedlecką Fundację Pamięci.

Spotkanie zainaugurowali dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych dr hab. Dariusz Magier, prof. UwS, dyrektor Biblioteki Głównej UwS Magdalena Chromińska oraz prezes Siedleckiej Fundacji Pamięci i uczestniczka podziemia solidarnościowego – Agnieszka Andrzejewska. Podczas powitania dziekan Magier podkreślił potrzebę pielęgnacji pamięci o minionych wydarzeniach, ale także konieczność ciągłego aktualizowania wiedzy historycznej. Następnie Agnieszka Andrzejewska zwróciła się do gości, wśród których znalazła się liczna grupa uczestników tamtych wydarzeń, wyrażając swoje wzruszenie i wdzięczność za okazję do ponownego spotkania z przyjaciółmi i dziękując im za ówczesną aktywność. Jako prezes fundacji podkre-

śliła dążenie do zachowania śladów działalności lokalnego podziemia solidarnościowego dla młodszych pokoleń.

Po otwarciu rozpoczęła się pierwsza część konferencji, w której zgromadzeni mieli okazję wysłuchać referatów poświęconych wybranym zagadnieniom z historii lokalnej opozycji antykomunistycznej. Jako pierwszy głos zabrał dr hab. Eugeniusz Wilkowski, przedstawiając *Znaczenie solidarnościowej publicystyki w budowaniu wewnętrznej podmiotowości narodu na przykładzie pisma „Metrum” wydawanego w Siedlcach w latach 1983-1989*. Kolejnym prelegentem był dr hab. Dariusz Magier, który omówił *Siedleckie kalendarium wydarzeń 1980-1981 oczami władzy*. Z ostatnim referatem pt. *Zbiór materiałów opozycji politycznej 1980-1989 w Bibliotece Głównej UwS* wystąpiła studentka Instytutu Historii Aleksandra Gugala.

Po krótkiej przerwie rozpoczął się panel dyskusyjny, moderowany przez Dariusza Kuziaka, w którym wzięli udział uczestnicy siedleckiego środowiska solidarnościowego – Cezary Kaźmierczak, Przemysław Maksymiuk, Krzysztof Goławski, Roman Głowacki, Marek Biały i Marek Boruc. Podczas rozmowy podzielili się swoimi wspomnieniami i wymienili refleksje związane z ich uczestnictwem i rolą w przełomowych wydarzeniach lat 80.

Po zakończonej dyskusji dyrektor Biblioteki Głównej, Magdalena Chromińska, zaprosiła zebranych na towarzyszącą konferencji wystawę okolicznościową, na której zaprezentowane zostały oryginalne zbiory materiałów drugiego obiegu z lat 80. – podziemne wydawnictwa, prasa, fotografie, druki ulotne i eksponaty, obecnie znajdujące się w zbiorach bibliotecznych uniwersytetu. W trakcie wernisażu działacze siedleckiej solidarnościowej opozycji zapozowali do wspólnej fotografii i wpisali się do książki pamiątkowej. Wystawa zakończyła część oficjalną, po której zebrani kontynuowali dyskusje w kulturalnych salach. Po dłuższej przerwie rozpoczął się ostatni etap wydarzenia. Na warsztatach pt. „Powielacze wolności”, które poprowadził krakowski działacz opozycji Leszek Jaranowski, młodzież ze szkół ponadpodstawowych miała okazję poznać kulisy podziemnego drukarstwa i obejrzeć proces druku na powielaczu. Uczestnicy podkreślali rangę i znaczenie konferencji, nie tylko poprzez przypomnienie kluczowych dla historii Polski wydarzeń, ale przede wszystkim przez możliwość spotkania z uczestnikami opisywanych działań, jak też różnorodność form jej prowadzenia wraz z imprezami towarzyszącymi.